

VASÁRNAP SZABADSÁG MAGAZINE SECTION

HARMINCNEGYEDIK ÉVFOLYAM — NO. 34. SZÁM.

CLEVELAND, O., 1924 AUGUSZTUS 22.

AMERIKA NEMZETI SPORTJA: A BASE-BALL

Minden nemzetnek meg van a maga nemzeti sportja, amelyre büszke és amelyért milliók lelkesednek. Európában, az Angliából importált football a legnépszerűbb sport és ezekért a mérkőzésekért rajong mindenütt a nép. Amerikának minden egyéb sportja eltölpül a base-ball mellett. Igaz, hogy tekintélyes közönsége van az itteni football-nak, a "rugby"-nak is, sokezen lelkesednek a prize fightokért, de mindez eltölpül amellel a hihetetlen érdeklődés mellett, mely napról-napra tízmilliók részéről kíséri a base-ballt. Az amerikai gyermeknek, az ifjunak legelső lelkesedése feltétlenül a base-ball, melyet professzionátus csapatok játszanak. Az érdeklődést és lelkesedést fokozza az a körülmény, hogy a legtöbb nagyvárosnak csak egy professzionátus csapata van, mely a város nevét viseli és így a csapat győzelme egyttal a városnak dicsősége is. Az amerikai gyerekek kora tavasztól, késő ősziig, semmi után sem érdeklődnek annyira, mint a base-ball után és boldogok, ha végignézhhetnek egy-egy mérkőzést, ha munkában láthatják a baseball sport nagyságait: a clevelandi Speakert, a detroiti Ty Cob-ot, vagy a "homerun"-ok felülmulhatatlan királyát: a new yorki Babe Ruth-ot.

VASARNAP
MAGAZINE SECTION

A "SZABADSÁG" szépirodalmi melléklete.

Editor: COL. ANDREW OSERNA, szerkesztő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 700-710 Huron Road
Edited and published:

1924. AUGUSZTUS 22.

NEVETNI

tudni, egészségesen, jóízűen, erre nem minden ember képes. Annyi bizonyos, hogy aki igazán nevetni tud, annak egészséges a lelke s mindenképen feltehető, hogy egészséges a testi szervezete is.

Lényegesen más dolog kinevetni valakit, mint pusztán nevetni. Aki kinevet, az rosszmájú ember, azzal szemben, aki nevet, az rendesen derült, jóindulatu ember.

A beteg és fanyar természet nem tud igazán nevetni.

Az emberek karakterét vajmi gyakran annak az alapján lehet megítélni, hogy miként nevetnek. Nevetésük elárulja őket. Nevetésük alapján meg lehet állapítani azt, hogy kedélyesek-e, vagy pedig fanyarok, józan gondolkodásúak-e, vagy pedig dilinosak, vidám-e a lelki világuk, vagy pedig közönyös, esetleg rosszindulatu.

Annyi bizonyos, hogy az igazán gonosz ember nem tud szívből nevetni. Hogyan is tudhatna, amikor a nevetés valódi kedélyt követel.

Nagyon érdekes megfigyelni a gyermekek kacagását is. Valósággal csilingelő. Mennyire édes, aranyos lehet a gyerekkacagás, mennyire meg lehet kedvelni a gyereket csak azért, mert jókedvűen, ártatlanul nevetni tud.

A nevetésről sok könyv jelent meg, a legérdekesebb Bergsin francia filozófusnak erre vonatkozó tanulmánya.

A nevetés kétségtelenül olyan emberi jelenség, amely meg is érdemli a bővebb és alaposabb érdeklődést.

Azoktól az emberektől tartózkodjunk, akiknek gunyos és rosszindulatu a nevetésük. Mert mit lehet ilyen embertől várni? Milyen tekintetben lehet ilyen ember embertársainak a segítségére? Mit nyújthat nekik?

Nyilvánvaló, hogy a rosszindulatu ember csak kinevetni tud, de nem tud nevetni. Ez pedig nagyon lényeges és alapos különbség.

Fontos, hogy ne vegyük saját magunkat sem túlságosan komolyan, ennél fogva fontos, hogy tisztában legyünk azzal az elvvel is, hogy nem árt, ha saját magunkon is mosolygunk néha.

Aki erre képes, az feltétlenül megkönnyíti a saját sorsát. Aki erre képes, az olyan emberről igazán nem lehet azt mondani, hogy nagyképű.

A nagyképű ember sem tud valóban jóízűen nevetni, mert hiszen attól tart, hogy a nevetés esetleg a tekintélye rovására megy, ami természetesen szamárság. De aki nagyképű, attól ne is várjunk bölcseséget.

Jóízűen nevetni fontos s az olyan ember társaságában mindig kellemes lenni, aki szívből tud nevetni.

Ismerd meg magad

a régi görög filozófusok nagy tanítása, mondás volt csak és mondás marad, s a nagy tanítást a görög filozófusok kortársai éppen olyan kevéssé tudták megvalósítani, mint mi ma.

A természet, a külvilág ismeretében nagyot haladtunk, az ókor és a középkor óta, de, ami a magunk lényegének ismeretét illeti, semmivel sem jutottunk előbbre öseinknél.

A csillagos eget, a végtelenbe vesző égitesteket, az atomoknak parányi alkatrészeit, a legelrejtettebb erőket is jobban ismerjük, mint saját magunkat. S ami még sajtáságosabb, az a rejtély, amely körülveszi belső világunkat, ugylátszik, nem igen izgat bennünket.

Ha a külvilág felől olyan tudatlanságban volnánk, mint saját magunk felől, nem tudnánk elviselni a kínzó bizonytalanságot s minden erővel a titok megoldására törekednénk. De, amikor

a lelki titokzatosságáról van szó, egyszerűen megállunk s valahogy úgy érezzük, hogy a titoknak titoknak kell maradnia.

Azt mondják, hogy Napoleon azért vesztette el a waterlooi csatát, mert egyszerre, hirtelen elvesztette az önbizalmát. Nehéz volna ma már a történelem távlatában kinyomozni e mondás igazságát, de annyi kétségtelen, hogy Napoleon bukását is végeredményben az önismeret hiánya idézte fel.

A nagy hadvezér és politikus teljesen tisztában volt az akkori Európával, sőt az egész világgal, kitünően ismerte az embereket, a földrajzot, a harcászatot, de nem ismerte saját magát, mert a képességeit mégis csak tulbecsülte.

Olyan feladatra vállalkozott, amit, bármennyire is tehetséges volt, nem tudott végrehajtani.

S a Napoleon élete nagyított példája annak, ami a mi kisebb, szűkebb körű életünkben folyik.

Végeredményben közülünk is a legtöbben az önismeret hiányának áldozatai. Nem ismerjük magunkat, nem látjuk tisztán képességeinket s olyan célokat szabunk magunk elé, olyan álmok után szaladunk, amiket nem tudunk elérni. Tulbecsüljük magunkat, vagy lekicsinyeljük magunkat. Ebből a szempontból teljesen mindegy.

Az önismeret hiányának bizonyítéka, hogy nem tudjuk megnézni magunkat. A legnagyobb baj pedig az, hogy nem is törekszünk a magunk helyes mértékének a megállapítására. Fájdalmas volna egyszerűen tisztán látni magunkat, tehetségeink kicsiny voltát, jellemünk hiányait s érzéseink fogyatékoságát.

Másrészt időnk sincs arra, hogy befelé forduljunk s megfigyeljük magunkat. A legtöbb ember csak annak a tudatában él, hogy mi folyik körülötte. A mi a belső világában történik, annak a legritkább esetben jut tiszta tudatába.

S ha még meggondoljuk, hogy a tudatos lelkivilág alatt, annak tiszta fensíkjai alatt a tudattalan, vagy tudatossá alig tehető ösztönöknek, érzéseknél és szenvedélyeknek miccsoda feneketlen, sötét mélységei tángonganak, akkor megérthetjük, hogy az "ismerd meg magad" tanítása miért maradt meg máig is írott malasztagnak.

Nem ismerjük magunkat s a mi a legfájdalmasabb, nem is fáj az önismeret hiánya.

Hogy megismerhessük önmagunkat, legelső sorban a hibáinkat kellene ismernünk. És ezért nehéz kérdés az "önismerés." A legtöbb ember csak másban látja a hibákat, míg a saját személyével szemben

nem csak türelmes, hanem a végtelenségig is elnéző és megalkuszik magával, hogy nem benne van a hiba, hanem a körülményekben, a viszonyokban, a mai társadalmi életben és felebarátai-ban. Mert saját magunk megismerése nemcsak az őszinteség legmagasabb fokát követeli meg saját személyünkkel szemben, hanem bátorságot is. A legtöbb ember csak másokkal szemben tud szigorú lenni és amit másban elítél, azt önmagában jóindulattal elnézi. Kivételes tehetségű emberek emelkedhetnek csak arra a magaslatra, hogy lelki és szellemi súlyukat éppen olyan pontosan megmérhessék, amikor mérlegre állanak, hogy testi súlyuk mértékét megállapítsák.

Kicsiny lett a világ

Az ősidőkben, amikor az ember még barlangokban tanyázott és lakóhelyét jeges hómezők, vagy rengeteg erdő vették körül, nem igen messze mehetett el tanyájától. Az erdőben vadállatok leselkedtek rá, hegyek, ingoványok, sűrű bozótok visszariasztották. Egész élete néhány négyzetkilométernyi területen folyt le.

Csak ha leégett körülötte az erdő vagy a szárazságban elpusztultak a legelők, ha nem nyújtott többé megélhetést a tájék, akkor kerekedett föl házanépével az ember és nekivágott a világnak egy hazát keresni. A uttalan utakon, folyódárokkaal átnőtt erdőkon keresztül alig haladhatott egy-két kilométernél többet naponta. Borzasztó nagy volt még akkor az embernek a világ.

Az első gyorsabb közlekedési eszköz a csónak volt, mely a folyó sima tükörén gyorsan csuszolt lefelé és egy nap alatt mér-földekre repitette el az embert.

Mintegy háromezer esztendővel ezelőtt kezdett általánossá válni a ló használata. Ennek könnyű lábai a száraz földön is gyorsabban vitték előre az embert. Az árva népek lovas seregei hódítón indultak le a kosártiai, szíriai, egyiptomi rémítő népekre és rombadöntötték birodalmaikat.

A rómaiak idejében pompás utak épültek végig az egész birodalmon és ez rendkívül megkönnyítette a közlekedést. Nem volt olyan messze már Rómához Jeruzsálem, mint azelőtt. Az emberi szervezkedés kisebbre fogta a világot.

De aztán, hogy a római birodalom összeomlott, darabokra szakadt a világ és megint igen távol esett egymástól minden. A nagy embernek az ausztriai Enns folyón túl eső vidéket már szinte meseország lettek. Az Oberenns vidéke Operenciás tenger lett, amelyen túl vége van a világnak.

A hatalmas mongol hódítások nyitottak megint széles területeket az emberiség előtt. A mongol birodalomban Kínától Európa közepéig élénk kereskedelem indult meg és európai tudósok is megfordultak a mongol kán udvarában.

Aztán jöttek a nagy felfedezések, az új világrészek: Amerika, Ausztrália. Nyomában megindult a nagyszerű fejlődés, melyben ma a gépek ereje rohanva röpíti az embert egyik vidékről a másikra.

Ma a kilométerek már igen kicsiny távolságok lettek. A repülőgépek órák alatt viszik az embert olyan messzire, ahová azelőtt csak hetek múlva tudott eljutni. A hangot pedig a rádió, telefon pillanatok alatt viszi egyik világrészből a másikba.

Kicsiny lett a világ. A tudomány meghódította a távolságokat. Az új világból azonban még hiányzik az új ember, aki jobb, mint a régi volt.

Goethe gondolatok

Aki néhány latin szót tud, az még nem ismeri a klasszikus kulturát.

* * *

A tanítónak nemcsak tanítani kell tudnia, hanem tanulni is.

* * *

A gondolat tucatszempontból sokszor árva, de sohasem árva a mindenség szempontjából.

* * *

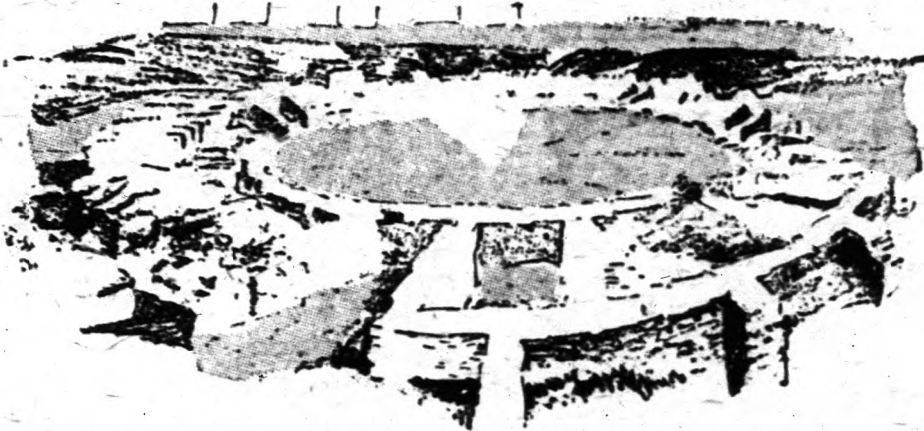
Az élet csak azoknak fáj, akik a szívükkel gondolkodnak.

* * *

Sokan azt hiszik, hogy azért egyéniségek, mert egyéniséget hangoztatnak.

AQUINCUM ÉS KÖRNYÉKE

SÉTA AZ ÓBUDAI RÓMAI ROMOK KÖZT

A BUDAPESTI ember egyik közismert sajátja, hogy míg bejárja a külföldet és vidék nevezetes helyeit, a fővárosban és a közvetlen környékén könnyen föllelhető érdekességeket figyelmen kívül hagyja. Pestvidék egyik keveset látogatott nevezetessége Aquineum és környéke, a hajdankori római uralom kiásott emlékeivel gazdag óbudai vidék.

Aquineum a rómaiak idején a Duna jobbpartján fontos katonai város volt, mint Alsó-Pannónia fővárosa. Már Domitjánus császár idejében a rómaiak kezében volt ez a vidék s csakhamar katonai és kereskedő telep, majd város létesült a Duna partján. Óbuda nagy része alatt római épületromok tanuskodnak Aquineum és külső városrészei nagyságáról és fejlettségéről.

A vidék lakossága, sőt az egész ország évszázadokon keresztül mit sem törődött az egykori római város múltjával, holott bárhol mást a világon büszkén mutogatnák a pompás, nagymultú régiségeket. Az idén itt járt angol szociológusok példáján, nagy meglepetéssel szemlélték a sok klasszikuskori régiségeket. A Szentandás országúton fekszik Aquineum kiásott maradványa, amelyről csak azt tudjuk, amit a közművek felirataiból tudósaink kiböngésztek.

400 körül az itáliai népvándorláskor Aquineumot elhagyták lakói s helyükbe később a hunok, majd az avarok jöttek. Őseink még tekintélyes magasságban találtak épületeket a XI. században s az óbudai lakosság jobbára ezekből az épületmaradványokból építkezett. Tudósaink következtetése szerint a mai Óbuda épületeinek nagyrésze alatt a föld mélye romokat rejt, de ezek kiásásáról természetesen nem lehet szó.

Csak az 50-es években kezdtek kutatni, Rómer Flóris és Zsigmondy Gusztáv végezték az első ásásokat. A rendszeres ásásokat Havas Sándor nyugalmazott államtitkár indítványára 1879-ben kezdték meg. Az állam azonban zsugoriskodott s így a főváros vette kezébe az ásást.

A rendszeres ásások kiváló sikerrel jártak, Torma Károly egyetemi tanár vezetésével mindjárt a munkák elején fölszínre került az amfiteátrum, az egykori aquineumi színház. Hámpl József és Kuzsinszky Bálint buzgólkodására a főváros előbb ideiglenes, majd állandó muzeumba gyűjtötte a kiásott műemlékeket.

1894-ben épült a mai muzeum, a melyet később oszlopsorral, majd két szárnyalattal láttak el és a muzeumba elhelyezték Rómer Flóris emléktábláját.

A budai Margithidőtől viszi a helyiérdekű villamosvonalat a kirándulót Aquineumba, mely a Filatori Gábor követő állomással szemben fekszik. A vonatról lelépve pompás látvány tárul elénk, hatalmas, bekerített romokkal telt mezőn a karsu oszlopokkal, szép homlokzattal ékeskedő muzeum. Vasrácsos ajtó zárja el az utat, de sokkal érdekesebb a vasúti töltés oldaláról vezető árnyas fasor, amelyet két oldalt kiásott római kőkoporsók díszítenek a lombos fák között.

A muzeumot kevesen látogatják, pedig telve érdekes régiségekkel, műemlékekkel, bronzleletekkel és mindenemű római maradványokkal. A látogatók a nap bármely

pontján beléphetnek a muzeumba, mert csak be kell kopogni az állandóan ott lakó muzeumőr ajtaján. Az ór és a katalógus elkészülte után a ritka látogatót, aki olvasón szép képelelapokon viheti emlékül Aquineum szépségeit.

Az ásások sok értékes maradványt hoztak felszínre. Találtak fürdőket, tornacsarnokokat, vásárcsarnokot, szentélyt, sőt egész utca-

állapíthatja bárki, hogy hol van a bejárat, merre ültek a nézők és a porond tiszta színteréről a színház szerkezete pompásan kibontakozik. A merengő néző előtt szinte felidéződnek a komédiások, vagy a nézők bevonulása a római dícsőség ragyogásának idejéből.

A színház rommal szemben gyönyörű árnyas fasor vezet a langyos vizű Dunafürdőhöz és a papföldi fürdőhöz, amit a romokból római

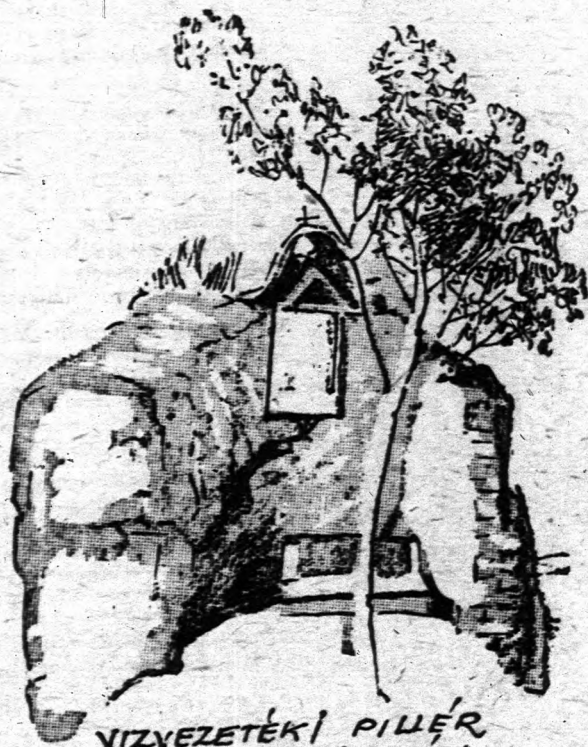
SZOBOR

MÉCSÉS

SZARNOFAG

VIZVEZETÉKI PILLÉR
MARADVÁNYA ÓBUDÁN

KÖPADOK

sorok alapépítményeinek maradványait is.

Különösen érdekes a Mithras-templom szentély maradványa és a fürdők romjai. Ezeket a romokat nagyrészt deszkaépületek burkolják és védik, de a rácsos ablakokon mindent pompásan megsejlehetünk.

A papföldi városrész maradványai is sok értékes rommal díszeszk, mely falfestmények nyomaira is bukkantak a fejlett építészettel kényelmessé varázsolt épületromok között.

Legmegkapóbb azonban az országút másik oldalán fekvő amfiteátrum, amelynek legtöbb ép része maradt meg a kiásott épületek közül. Pontosan és könnyen meg-

fürdőnek neveztek el. Itt szép vil latelep is létesült, de az érdeklődés inkább a fürdőnek, mint a római régiségeknek szól.

A BERLINI DRÓTTALAN TELEFON.

A dróttalan telefon Berlinben rohamosan terjed. Mindenki szívesen szerzi be, aki csak teheti. Az okos németek azonban gyakorlatilag is kihasználják.

Pontban tíz óraker jelenti a telefon az aznapi piaci árat, úgy, hogy a háziasszony pontosan értesül az árról és nincs kitéve annak, hogy bevásárlásánál rászédik.

Pontban egy óraker pedig egy hitelen közepponti óráról jelet adnak le, hogy mindenki megigazíthassa az óráját a hitelen idő szerint.

JÓKAI - - -

A Vasárnap számára
írta: Hamvas József

ATAVASSZAL, a derült kék éggel, virágzó gyümölcsfákkal egy időben jelent meg a városban a szép asszony. A közjegyző özvegyének erkélyes lahását fogadta ki. A megboldogult Szentmiklóssy őt esztendővel ezelőtt építette a maga számára a Fő-utcán, ma is a legszebb lakás az egész városban. Kár, hogy szegény Szentmiklóssy ilyen rövid ideig gyönyörködött benne, de gyenge egészségi ember is volt világ életében. Az orvosok nem tudtak megegyezni, hogy a májában vagy a veséjében volt a nagyobbik baj. Még most is vitatkoznak fölötté, ha szóba kerül. A Felbauerknél a szeánszon megkérdezték efelől Szentmiklóssy szellemét, de nem felelt rá.

Szentmiklóssy könnyűlelkű, urimódon élő ember volt, az özvegy azonban krajcároskodó, fősvény asszony. Pedig négy lovat tarthatna annyi pénze van. Volt lelke hozzá, hogy bérbe adja szép lakásukat, maga meg kiment a hármashatári pusztára, hogy még utcai ruhára se kelljen költeni.

A szép asszony beköltözött a szép lakásba és ettől fogva minden egészséges szemű férfi embernek gyönyörűség volt, ha találkozott vele. Amikor végigment az utcán, egyszerűen, de urimódon finoman öltözve, megakadt a tekintete rajta mindenkinék. Még az öreg Kupfer is kibicegett a boltajtóba, pedig ő már igazán nem törődik a világgal, amióta a fia elspekulálta a vagyonát, aztán agyonlőtte magát.

Könnyű volt megtudni a bejelentő hivatalban dolgozó közegektől, hogy a szép asszony özvegy, harminé éves, van egy tiszteztendő fia és ehhez tart egy tisztességes nevelőnőt, aki a somogyi Németh családból származik. Egyébként gazdagnak kell lennie, mert ha szerényen, visszavonultan is jól él. A "Fekete kutyá" fűszeres finom dolgokat hozat neki Pestről. A euk-rasztól majd mindennap küldet föl valamit.

Hanem ez aztán minden volt, a mit a szép asszonyról mondani lehetett. Az asszonnyal veszekedő férfiak egész leleményüket kimerítették, hogy közelébe juthassanak, de hiába. Magában pompázott, mint a kert közepén a legszebb rózsabütyök.

Szeptember elsején beírta a fiát a gimnáziumba és megkérte az igazgató urat, hogy küldjön neki egy jó tanuló nyolcadik osztályost, mert a gyerek könnyen tanul ugyan, szorgalmas is, de jó lesz, ha valaki segít neki, különösen a latinban. Így került a házba Pataky Dénes.

Pataky Dénes önképzőkori elnök és a legjobb tornász volt. Nyúlánk keményizmu, feketeszemű fiu, tanárainak öröme és büszkesége. Horáciust értelmes nyugodtsággal fordította, a fizikai kísérletek előkészítésénél ügyesen segédkezett, ő írta a legjobb magyar dolgozatokat, már a főigazgató ur ismerte és há iskolalátogatáskor

valami kérdésnél jelentkezett, a nagyságos ur feléje bólintott:

— Magát nem kérdezem, úgy tudom, hogy tudja, majd inkább mást.

Pataky Dénes a maga erős munkabíráásával fogta be a fiut és a gyerek nekifeszült a tudományok elejének. Egy órára volt kötelezve Dénes naponta, de sokszor volt ott kettőt, harmadfelet és gyurta bele a gyerekebe az iskolai műveltséget. Az meg bírta az emésztést és szeptember végén előtte voltak az osztálynak jó két hónappal. Mikor a szép asszony bement érdeklődni a fia felől, azt mondták neki egyhangulag, hogy első tanuló, meglát-szik rajta, hogy jó induktora van.

Október elsején Pataky Dénes egy ezüst órát kapott ajándékba a szép asszonytól, aki még hozzá nagyon megköszönte a fáradságát. Közönte olyan meghatottsággal, hogy mikor Pataky Dénes fölpillantott rá, könnyet látott a nagy kék szemekben. Csillogó sugarakat törtek meg ezek a könnyek és a szemekben kék tavak mélysége ringer.

Pataky Dénes nem sok okos szót tudott felelni, de hazament nem merte elővenni az utcán az órát. Csak néha magához szorította. Otthon levette magát a székre, rákönyökölt az asztalra, két kézre fogta az órát és úgy nézte, nézte.

A esőndben ketyegett az óra.

Még a szíve dobogását is hallotta hozzá. Nem örült. Az ébredő büszkeség felemelte valahová, ahol eddig nem járt. Mintha az óra ketyegése tündér lépek apró koppanása volna és ő ment a tündér után a csodák országába.

Eddig még nem érkezett híesmit, ilyen boldog szomorúságot. Így még nem bontakozott ki előtte az élet, ennyi színnel, dallal, mesze fénylő magasságokkal. Valami magot szeretett volna tenni, hogy csodálkozva nézzen rá a két könnyes kék szem.

Pataky Dénes az életet Jókai regényeiből ismerte. Olvasott mást is, gyönyörködött is bennük, de a világot Jókain keresztül nézte. Mert Jókai csak egy lépés a meseből a valóság felé, épen ekkorát lépett a vidéki jeles diák lelke is.

Következő vasárnap ebédre volt hívva. Ez a meghívás megdöbben-tette. Ott lesz egy-két órahosszat. Meg kell mutatnia mit tud. Ha bir-közmi lehetne vagy a történelemből, évszámokkal remekelni vagy valami latin dikcióval bámulatba ejteni, ahogy Jókainál teszik a kiváló ifjak, de erre semmi remény. Elképzelte ugyan, hogy valahogyan beleszóvi a beszédbe a magyar szabadságharcot, mert ezt igen jól tudja, de nem nagyon hitte, hogy sikerül. Soba vizsgálatól nem félt, de ettől a látogatástól igen.

A világos nagy ebédőbe besü-tött az őszi nap. Megvillant a su-

gár az ezüst evőszközkön, csillogó poharakon. Négyen ültek az asztalhoz. Még jó, hogy a nevelő nő ke-rült vele szembe, ez megnyugtatta: Derült nyugalomban folyt az ebéd. Látta, hogy a nevelő nő figyelt, hogyan eszik. Dénes tudott az evőszközzel bánni, ha a liák-asztalnál el is hanyagolta a dolgot egy kicsit. De most összeszedte magát, letette a vizsgát a nevelő nő előtt. Ez egy kis lendület adott neki és mikor a peccenyénél a háziasszony kocintásra emelte poharát, csillogó szemekkel nézett Dénes a poharában himbálódzó som-laira.

— Nem tud kocintani! — mondta az asszony.

— Miért? — kérdezte szerényen Dénes.

— Mert szembe kell nézni, aki-vel kocint az ember.

És így kocintott a diák. Bele-nézett az álmosat ringató kék szemekbe, talán egy pillanatra a szíve verése is megállt.

— Így! — nevetett halkan az asszony. Erre magához tért Dénes és egy hajtásra kiitta borát.

Az iskolára fordult a szó, a tanárok furosságaira. Az asszony csitította a fiát, hogy nem szabad a tanár urakról rosszat mondani.

— Nem rossz ez, mama! Azért félünk ám tőlük. — Szabódott a fiu.

— A fiatalságot a tekintély tiszteletére kell nevelni! oktatott a nevelő nő.

— A fiatalság a szabadság! — tört ki Pataky Dénes. — Minden előtte van. Új világ kell neki. A régit nem is akarja megérteni, mert azt hiszi, hogy sokkal szebb lesz, amit ő csinál. Ezért megy előre a világ, mert a fiatalság mindig újat akar.

A nevelő nő cáfolni akarta, de a háziasszony ráhagyta, hogy igaz. Pataky Dénes pedig már otthon volt: a szabadságharcban. Lekezesen beszélt róla, hogy milyen csodaszép, csodanagy világ volt az. A fiu figyelmesen hallgatta, az asszony gyönyörködött benne, a nevelő nő zárkóztan hallgatott.

Az ebéd jól sikerült. Mikor Dénes este a sötétben nyitott szemmel feküdt az ágyban, sokáig gondolkozott és meg volt elégedve magával.

A tanulóórak tovább folytak a régi szorgalommal, a fiu pompásan haladt, anyja boldog volt, elsején, a rendes honoráriumon kívül mindig kapott Dénes valamit és utána való vasárnap ebédre volt hivatalos. Kezdte megszokni a dolgot és ez nagy biztonságot adott neki. Az asszony pedig mindig több lett neki és lassankint betöltötte az egész világot.

Karácsonyi vakációra hazaké-szült Dénes és az utolsó leckeóra után megkérdezte a fiutól, hogy el-bucosuzhat-e a mamától? A fiu azt

mondta, hogy a ma bekopogtatott a na...
A szoba homályos...
kis asztalra vetette...
ernyővel borított...
Itt olvasott a "szép...
Leomló háziruhá...
kor felállt, olyan...
görög istennő, aki...
modott a kegyele...

Déneset valami...
gás fogta el a félt...
sohasem voltak ke...
asszony kezét nyug...
ret csókolt és min...
kellett szednie, hogy...
ni az ajkát a kez...
álljon megint. De...
vonta vissza kezét...

A diák dadogott...
elmegy és boldog...
Az asszony forrón...
egy kicsit remeg...
kor mondta:

— Maga jó fiu, J...
mindig jó fiu! Meg...
ja meg. Gondoljon...
mondtam ezt magam...
se el.

— Nem felejtém...
lejtém el! — sóha...

MIVÉ LÉ

Nemrégiben még D...
Duna Magyarorszá...
hagyta el a hazát...
lyosta a vízi utat...
zött és mikor meg...
a világtalálomnak...
eredményt az egész...

Azóta sok minden...
csak a szárazföldön...
den, hanem a magyar...
gatták. Egész hajó...
az erősebb jogán és...
mot is úgy széttago...
radt belőle valami...

Az első nagy vesz...
sunkat akkor érte, m...
összeomlott. Az első...
hajók mind az ellens...
Pedig számos hajón...
magyar hajózás sz...
balkáni sereg száma...

Hét vontató és ne...
hajó veszett el akkor...
vidék környékén fel...
fogaltak öt személy...
nyole vontató gőz...
uszályhajót. A cseh...
jót és harminchat us...
az összeomláskor.

mondta, hogy a mama várja. Dénes bekapogtatott a nappaliba.

A szoba homályos volt, csak egy kis asztalra vetette fényét a selyem ernyővel borított villamos lámpa. Itt olvasott a szép szőke asszony. Leomló háziruha volt rajta. Amikor felállt, olyan volt, mint egy görög istennő, akiről szobrot álmodott a kegyelet.

Dénest valami sejtelmes szorongás fogta el a félhomályban. Még sohasem voltak ketten egyedül. Az asszony kezét nyújtotta, Dénes kezét csókolt és minden erejét összeszedte, hogy föl tudja emelni az ajkát a kezéről és egyenesen álljon megint. De az asszony nem vonta vissza kezét a kezéből.

A diák dadogott valamit, hogy elmegy és boldog ünnepeket kíván. Az asszony forrón fogta a kezét és egy kicsit remegett a hangja, mikor mondta:

— Maga jó fiu, Dénes. Maradjon mindig jó fiu! Megléssa, nem bánja meg. Gondoljon rám, hogy én mondtam ezt magának és ne felejtse el.

— Nem felejttem el! Sohasem felejttem el! — sóhajtott Dénes. At-

tól a forró kéztől egész testét elfogta a láz.

— Karácsony estéjén gondolunk magára. Gondoljon maga is ránk egy pillanatra.

— Sokat! Sokszor! — sugta a fiu.

Aztán a polcra odaadta az asszony Dénesnek a karácsonyi ajándékesomagot, a fiu még egyszer kezét csókolt és kábultan ment ki a szobából. Az asszony ott állt, nézett utána, mikor betette az ajtót, egy nagyot sóhajtott.

Odahaza már a második napon nagyon egyedül érezte magát Pataky Dénes. Kemény forogteteg volt odakint és amint a szobában föl és alá járt, egy vers zendült meg benne. Arról, ami azóta a lelkében zúg és a versnek ez volt a címe: Nem felejtlek el!

Ezzel az egy verssel megnyitotta a zsilip és az egész karácsonyi vakációt versirással töltötte Dénes. Itt, hogy messze volt tőle, ki tudta tární a lelket és a vágyakozás mélabuját lírai költeményekkel kellett kiengesztelni.

Szorogó szívvel ment vissza a városba. Mi lesz tovább? Mit tehet ő, hogy az asszony becsülését kiérdemlje? Mért nem történnek ilyenkor szerencsétlenségek, hogy ő bátran és erősen megjelenhetne és kimenthethetné?

Csak emlegetni kell a szerencsétlenséget. Jön az, ha hívják. Ha nem is úgy, ahogy hívták. Amikor Dénes fölment az első leckeórára, a szobalány azt mondta neki, hogy az urfi beteg és a nagyságos asszony kéri, menjen a hálóba.

Az asszony ott állt a fiu betegágya mellett. Nagy lázban feküdt szegény gyerek és az anya szeme ki volt sirva. Azért örömmel üdvözölte Dénest, mintha reménységet hozott volna neki. Elmondta, hogy az ünnepek alatt meghült a fiu, az orvos nem tudja még, mi a tulajdonképeni baj vagy nem akarja neki megmondani. Dénes vigasztalta, hogy erős a gyerek és igen sajnálja, hogy így történt.

— De azért legyen olyan jó és jöjjön föl mindennap, — kérlette az asszony. — Nincs itt senkim, akivel beszélgethetnék.

Leültek távol az ágytól és halkán beszélgettek. Dénesnek boldog nyugalmat adott ez a közelség, melyről tíz napja álmodott. A beszélgetésre fölészmelt a beteg fiu, szült és mindketten odasiettek az ágyához.

Mikor Dénest meglátta, mosolygott és kinyújtotta feléje a kezét. Dénes megveregette a forró kis kezét és biztatta, hogy siessen meggyógyulni. A fiu azt mondta rá, hogy most már meg kell gyógyulnia, mert elkezdődött az iskola. De azért Dénes meséljen neki valamit. Dénes följárt mesélni. Ott ültek

a beteg gyermek ágyánál ketten. És ha elszunnyadt a beteg, hol az egyik igazította meg a takaróját, hol a másik. Néha összeért a kezük. Az asszony hálásan szoritotta meg Dénes kezét, de ő nem merte a kezét megcsókolni. Magas, tiszta, eszményi volt előtte a nő. Jókat tehet róla.

Egyszer fölkeltek az ágytól és amint egymás mellé léptek, észrevették, hogy a nagy öltözködő tükkör előtt állnak. A fiatal ember sudár, erős alakja egy fejjel magasabb volt, mint az asszony. A tükkör tiszta vízfényében meglátták egymást. Ugy álltak ott, mint egy ifju pár. A tükkör csillogó mélysége valami káprázatot sugárzott. Mereven álltak meg mindketten, a tükkörbe néztek és gyönyörűséggel látták egymást. Nézték, nézték a varázslatot. Most kellene történni valami csodának! Ez villant át Dénes agyán. Messziről várta a fiu a csodát, pedig benne voltak. Az asszony végigsimította homlokát, egy nagyot sóhajtott és lehajtott fejvel megindult orvoságot készíteni a fiának.

A gyerek jobban lett és hamar épült. Az anya bizalma, ragaszkodása Déneshez olyan őszinte és közvetlen lett, hogy egyéb dolgaiba is beavatta. Voltak családi ügyei, Dénes megírta a leveleket. Kapott kéregető leveleket, ezeket együtt intézték el. A nevelőnőt ölte az irigység és egyszer meg nem állhatta és szóvá tette, hogy árt a hírének, ha ez a diák ide ilyen bejáratos. Az asszony komolyan felelt rá:

— Dénes becsületes ember és senki sincs, akiben jobban bízhatnám. Aztán júniusban úgy is elmegy és talán nem jön vissza sohasem.

A kisasszony észrevette ebben a szomorúságot és megfelelően rosszat gondolt hozzá.

A családi ügyek és a mindennapos munka elzavarták egy kicsit Dénes ábrándjait. Boldogság volt neki ez az édes nyugalom, ez a közelség, az asszony bizalma és esendes szeretete. Amit álmaiban hozzagondolt, az álom maradt. Olyan erős fényvel ragyogott előtte az ideál, hogy mindig a magasba nézett és sohasem számolt azzal, ami előtte van.

Igy tavaszodott ki az idő, megjött a nyár eleje, Pataky Dezső fényesen letette az érettségit, tanítványa is az első osztály disze lett. A szőke asszony lekészült fiával és a nevelőnővel a Balatonhoz. Következett a buesuszás.

A kis fiu sirt, az asszony halovány volt és néma. Dénes közölte jószágukat. A következő évre egy jó hetedik osztályost ajánlott a fiu mellé.

— Nem kell! — fakadt ki a fiu.

— Dénes után nem kell más. Ilyen nincs több. Nem kell!

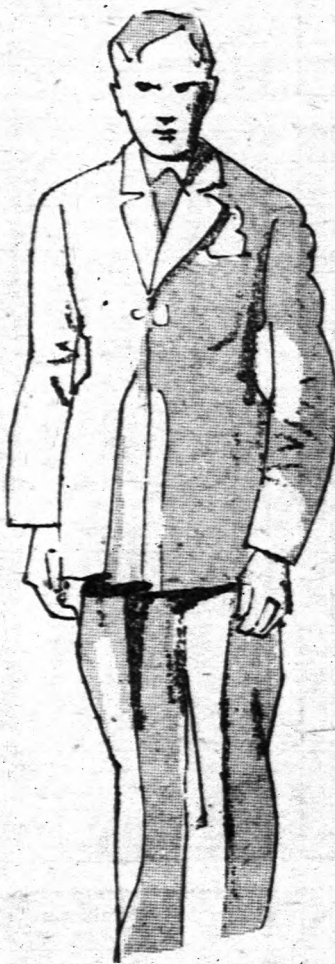
— Látja? — mondta szomorúan mosolyogva az asszony. — Látja, mi volt maga nekünk! Maga után más nem következhetik.

— Ezt, itt, én, nem; sohasem felejttem el, — tördelte meghatottan Dénes.

— Maga el fog felejteni minket, Dénes, — szült határozott hangon az asszony. — És ez így van rendén. De erre az esztendőre bízsko lehet, mert maga tiszta, nemes lélek. Adjon hálát annak, aki erre nevelte.

Eltűsuztak és mikor hónapok multán Pataky Dénes Pesten Guy de Maupassant novelláiba merült, egyszer azt gondolta, hogy milyen ostobán viselkedett a szép szőke asszony mellett, aki tulajdonképen szerelmes volt bele.

De aztán észébe jutott, amit az asszony mondott, hogy adjon hálát annak, aki azt az ábrándos tisztá idealizmust oltotta lelkébe. Ki volt az? Jókat, igen Jókat volt! És más nap kiment a temetőbe és megköszönte neki.

MIVÉ LETT A MAGYAR DUNA?

Nemrégiben még Dévénynél jött be a Duna Magyarországra és Orsovánál hagyta el a hazát. Magyar erő szabályozta a vízi utat a Vaskapu sziklái között és mikor megnyitották ezt az utat a világhatalomnak, csodálva nézte az eredményt az egész világ.

Azóta sok minden megváltozott. Nemcsak a szárazföldön veszett el sok minden, hanem a magyar Dunát is megszagatták. Egész hajóparkokat foglaltak le az erősebb jogán és magát a nagy folyómat is úgy széttagolták, hogy alig maradt belőle valami.

Az első nagy veszteség dunai hajózáunkat akkor érte, mikor a bolgár front összeomlott. Az alsó Dunán levő magyar hajók mind az ellenség kezébe kerültek. Pedig számos hajónk volt ott, mert a magyar hajózás szállította a Dunán a balkáni sereg számára a szénkéteket. Hét vontató és negyvenhárom uszályhajó veszett el akkor ott. A szerbek Újvidék környékén feltartottattak és lefoglalták öt személyszállító hajót, huszonegy vontató gőzöst és kétszázhatvan uszályhajót. A csehek négy vontatóhajót és harminchat uszályhajót vettek el az összeomláskor.

A gőzök azonban még ezzel a szákmánnyal sem elégedtek meg. A belgrádi katonai egyezmény után még négy személyszállító, három vontató gőzöst és tizenöt uszályhajót kellett átadni. A magyar hajópark vesztesége gőzösekben 30 százalék, uszályhajókban 51 százalék, a szerbek gyarapodása gőzösekben 642 százalék, uszályhajókban 800 százalék.

Ebből látható, hogy a szerb hajózás jóformán a semmiből, a magyar-hajók által lett hajós országgá.

Nagy csapás érte, a magyar hajózást azaz is, hogy a békeszerződés szerint a Ferenc-csatorná, a Ferenc József-csatorná, a Béga-csatorná és a Száva folyón nem közlekedhetnek. Holott buzát és fát ezeken a vonalakon szállítottak legtöbbször.

Ehez hozzá kell venni azt is, hogy béke idején Szerbia és Románia számára szinte az egész hajóforgalmat Magyarország bonyolította le és ettől most teljesen elesett. Békeben a magyar hajók a Duna egész hosszában közlekedhettek, ma azonban a szerb Duna-szakaszon a jügoszláv szindikátus hajói, a román Duna-szakaszon a román királyi állami hajózási társaság bonyolítja le a forgalmat.

A magyar hajóforgalom tulajdonképeni többségét ma Budapest hajóforgalma teszi ki. A békebelivel szemben, ez is nagy csökkenést mutat és mintegy 20 százalékra esökkent. Ez a hajóforgalom 1912-ben 2,589,456 tonnát tett ki, 1922-ben pedig csak 540,156 tonnát. A gabonaforgalom pedig a békebeli forgalomnak 5-6 százalékára csökkent. 1912-ben a gabonaforgalom 802,838 tonna volt, 1922-ben csak 46,718 tonna.

A budapesti gabonaforgalom Bécsbe került át.

De azért a magyar hajózás nem csügged. A derék Magyar Folyam és Tengerhajózási Társaság a háború óta épített 4 személygőzöst, 11 személyszállító csavargőzöst, 2 motoros hajót és 32 vas uszályhajót.

AUGUSZTUSI KIÁRUSÍTÁS

Olcsó regény. Egy-egy kötet ára 35 cent.

A magyar és külföldi irodalom legkiválóbb regényei! Minden kötet egy önálló regény! Csinos kiállításban, művészes rajzzal díszített borítékban, jó papíron jelent meg.

Table with 2 columns of book titles and prices, including titles like 'Mikszáth: Micsik a nagyregény', 'Leblanc: A piros hetes', etc.

Bármelyik 10 regény egyszerre rendelve \$2.50
Bármelyik 20 regény egyszerre rendelve \$4.00
Bármelyik 30 regény egyszerre rendelve \$5.00

Kérjen részletes könyv-, kotta-, lemez- és henger-árjegyzéket.
Rendeléseket utánvétellel küldünk.

Ésolt Ferenc, Király Ernő és más művészek lemezei állandóan raktáron.

KERESKES BROS.

Amerika legnagyobb könyv és zeneműkereskedése.
108 EAST 86th STREET, NEW YORK, N. Y.

A VASARNAP NAGY HUMOROS OLDALA

Regizőr: Gene Byrnes

A POSTAS.

CSINTALAN PETI KALANDJAI

Ma csak ez a haterész szerelmes levél érkezett az én számra Daniélnél ur.

Hájszejj Béla olyan mérges, mint egy oroszian, mert itt az unokacséte, nem is csodálom, én is szegyelném.

Názsetek csak, hogyan megy ez az unokacséte?

Vagy boszorkányokinkabb?

Talán birkozunk?

Na Daniél játsszunk baseballt?

Dehogyan nem tudok semmit, én nem tudom, mi a baseball, a boxolás, vagy a birkozás.

De... Ha éneket értesél csinos lányok, azoknál hajlandó vagyok játszani. Tudjátok, hogy hívhatok engem a lányok? Én vagyok a "Sivgyilkos Daniél". Minden lány bomlik utánam. Várjátok, felolvassok egy pár levelet.

"Drága Daniélem, a mióta elmentél, nem tudok márra gondolni, csak térd. Te vagy mindenem a földön. Sírva kerlek, ne nézz más leányra."

Én tudom, hol találkozhatsz nál egy gyönyörű leánnyal. De az a baj, hogy ez a lány olyan előkelő, hogy talán szóba se áll veled. Rokonságban van magával a bekebróval.

Te csak mutassad be neki. A TÖBBIT BIZD RAM! Csak feleltesem a keménykalapom, hozok egy sétatáncát és ne törődj te semmivel.

Mindent megfirtunk, az órákor találkozzasz az előkelő kislánnyal. Vedd fel a keménykalapodat, hord el a botodat is.

Ne törődjetelek velem, én csak attól félek, hogy...

Neki is azt fogom mondani, hogy egy lány.

Nem hebegsz májra.

Nem.

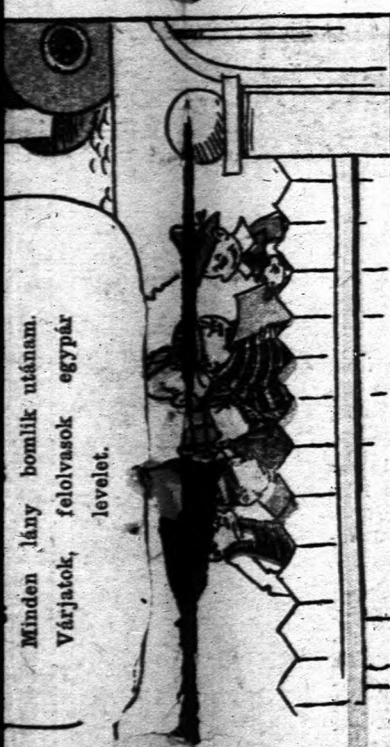
Ne bolondozz, ha én beszélek.

Hogyne. Egészen kicsinosította magát, nagyszerien néz ki.

Pink, ti álljatok félre, mert ha...

Minden lány bomlik utánam.
Várjatok, felolvasok egy pár
levelet.

Ne törődjétek velem, én
csak attól félek, hogy
az a lány is szerelmes
lesz belém és nekem
igazán elég volt már
ezekből a síró lányok-
ból.

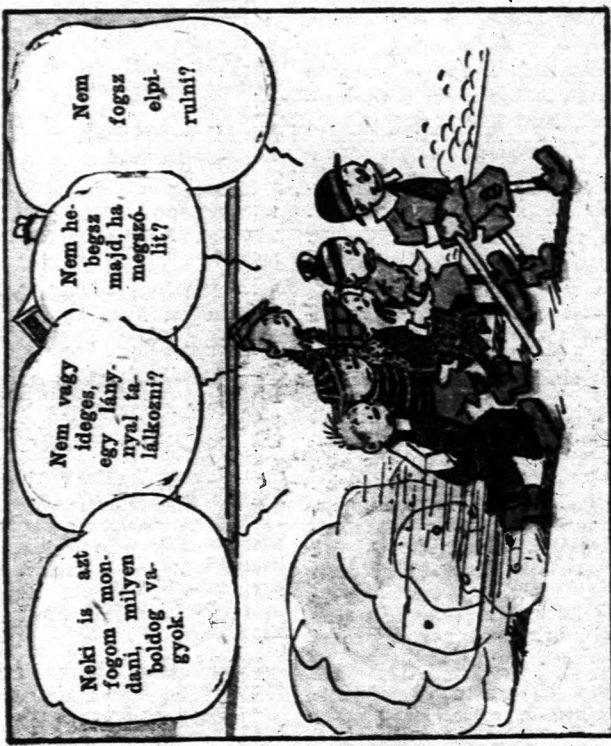

Neki is azt
fogom mon-
dani, milyen
boldog va-
gyok.

Nem vagy
ideges,
egy lány-
nyal ta-
lálkozni?

Nem he-
begsz
majd, ha
megazó-
lit?

Nem
fogsz
elpi-
rulni?

mivel.

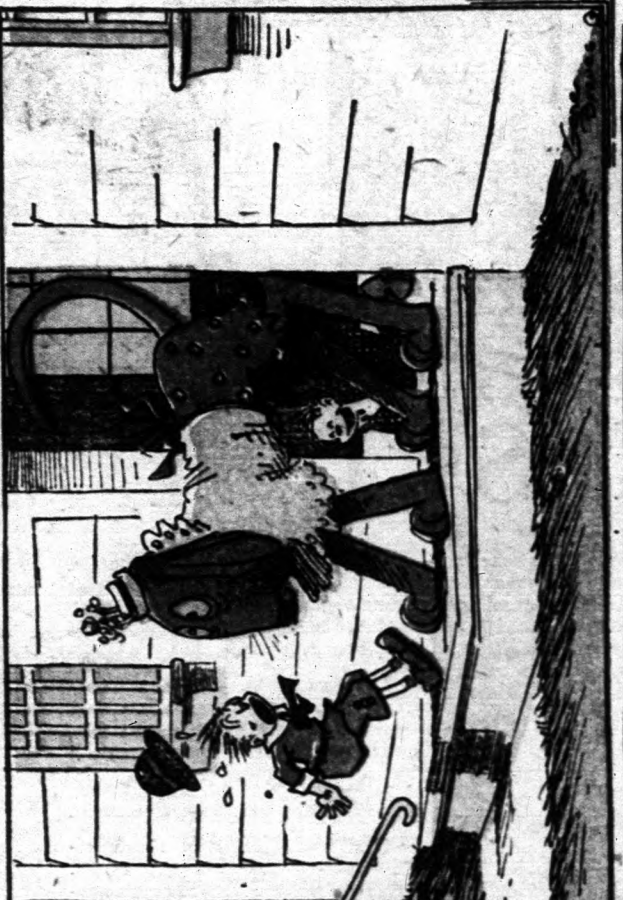
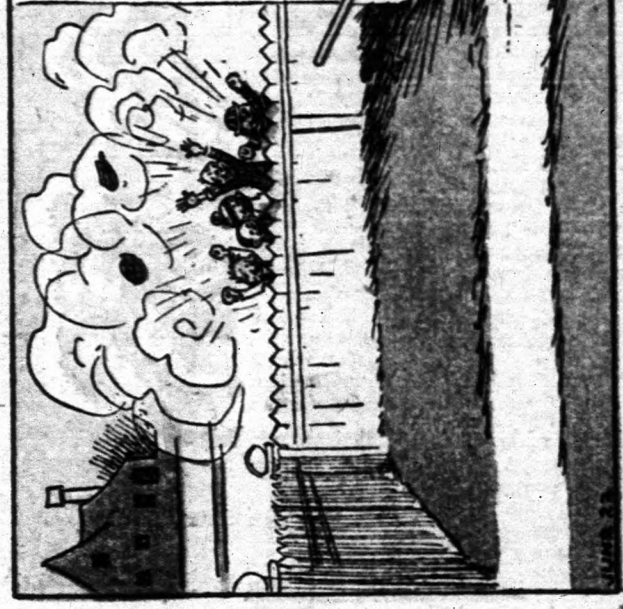
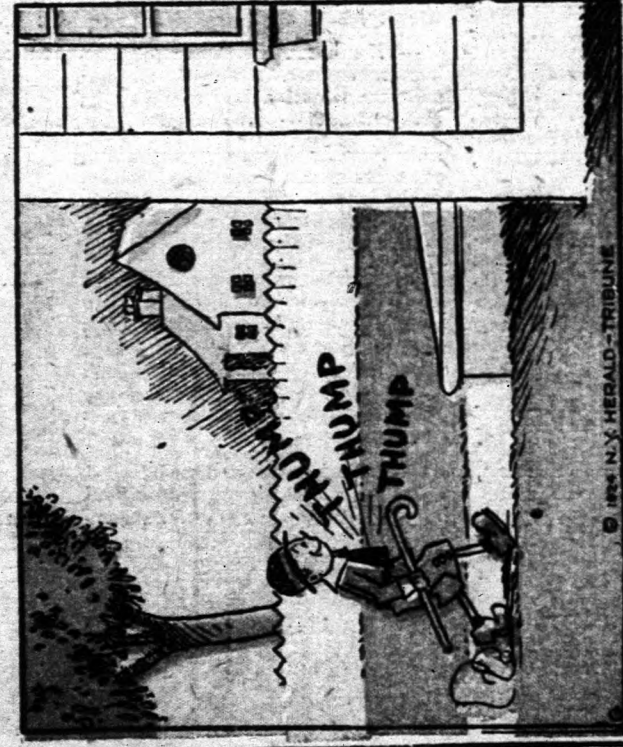
Ne bolondoz-
zatok, ha én
beszéltek, a
lányok elpi-
rulnak.

Hogyne. Egészen
kicsinosította ma-
gát, ki, és csak
néz ki, hogy
arra vár, hogy
Sivgyilkos Dániel
becsengessen hoz-
zájuk.

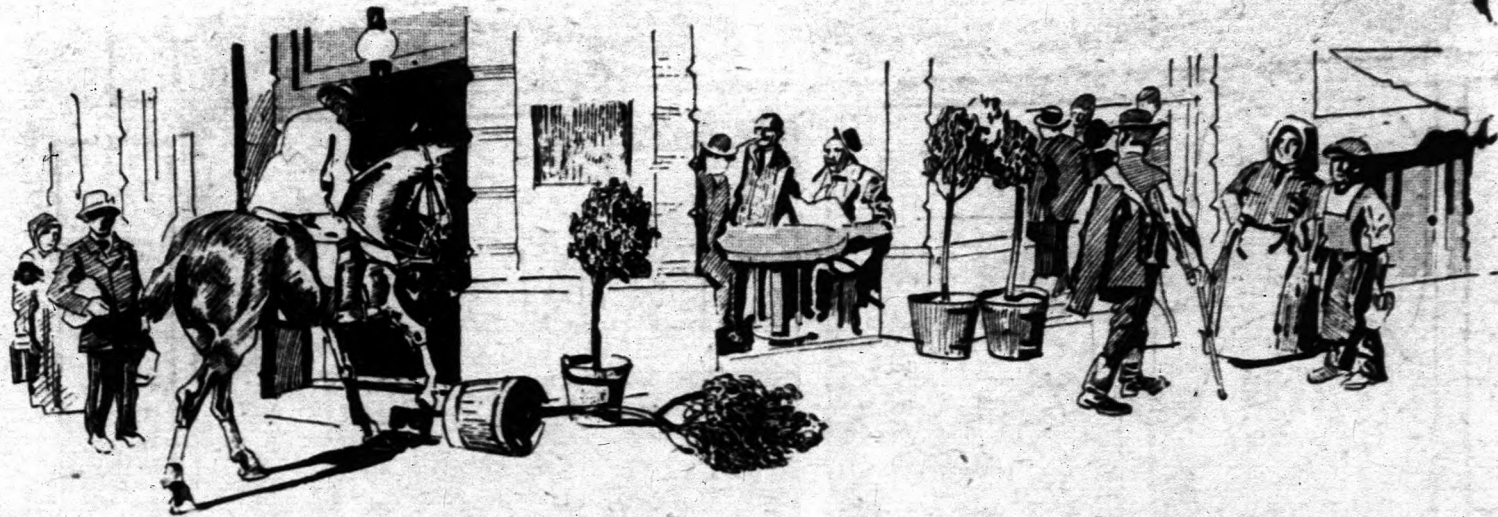
Fink, ti álljatok
félre, mert ha
ennyien leszünk
itt az ajtónál, ta-
lán nem akar el-
jönni sétálni ve-
lem.

THUMP
THUMP
THUMP

© 1935 N.Y. HERALD-TRIBUNE

P I S T A

A "Vasárnap" számára

írta: Kelemen Andor

TARCA címek rossz, novella hősnék még bajosabb elképzelni. Nekem azonban kedves barátom s az írásműnek a képzeletvilág imperatora, ha a jus donationis regalist síms mersze kedvére gyakorolni. Hőse lesz ő ennek a novellának, mint annak a kis alföldi városkának, ahol megismertem.

Alföldi kis városok! Ugy érzi bennük magát az ember, mint a muzeumban. Szinte típusokba lehetne osztani a házakat, bélyeggel megjelölni az utcácskéket, egymástól annyira különböznek és külön-külön karaktert hordanak magukon az emberek, akiket másutt nem lehet feltalálni. Püha a kisvárosi föld, mint a tornyos ágy, amikben a hamvas vánkossokkal az álmokat is elkészítik a vendégeknek. És a kikefélközött kávéházaik! Beh jó elunatkozni bennük nyárspolgár társasággal! A férfiak barnák és izmosak, mint a televény, a levegőből bekéredzkedik az Alföld éltető buzaszága és a nők, akik itt az utcán is sietnek, mintha dolguk lenne, frissek és rugalmasak, mint a reggeli fűszál, amelyet szinte nem lehet leszakítani.

Ülünk és unatkozunk mi is a teraszon, egyszerre csak előttünk terem lovagló ruhában egy nyájas, s szelid arc, amilyenl az ákom-bákom korban telefirkáltak az irkánk szélét: pont, vessző, pont, pont, fel, le, kereken el; — vaskos ólomsúlyu vállak, a glóbus tartó Atlasz is elkérhetné, hanyagul összesapja lovaglósiszmaizát és bemutatkozik:

— Abai vagyok.
Kezet ráztunk, siettem valamit makogni én is, hiszen az itt már ugy szokás:

— Örvendek nagyon...
— Na hiszen — fújta, anélkül, hogy érdemesített volna egy pillantásra — azt szerettem volna látni, hogy ne örvendj meg!

A társaság derülten összenéz, az arcok felém mosolyognak, mint amikor valami igen kitüntető aktszhoz szokás arcot vágni, aztán folyik tovább minden, mintha nem történt volna semmi, vagy ami történt az is rendjén volna.

— Ez aztán érdekes — gondoltam magamban és nem is palástoltam, hogy kezd ez az ember egyszerre érdekelni.

— Ki ez az fiu, — kérdeztem, amint elment.

Csodálkozva merednek rám a szemek, mint valami furcsa kérdőjelek, amikben több a megütődés, mint a kérdés.

— Nem hallottál róla? — igazán szemüvegén az orvos.

— Nem én! Talán valami országos potentát?

— Még nem az, — feleli az ügyvéd, — de könnyen lehet, kitűnő pajtás és az asztal alá issza a fél várost, ha megbolondul.

— A legelső arszlán, — jegyezte meg a csokornyakkendő ujságíró, aki huzva, vontatva beszélt, mint a gyermek, mikor fogja jön és nyálás megédességgel énekelte a szavakat:

— Örült nagy dandy, mondhatom. Örült gavallér, vérbeli ur és örült szerencsése van az asszonyok körül. Amellett ujságírók a barátai. Jó lesz jobban lenni vele.

— A legnagyobb krakéler — bábált a szemüvegén újra az orvos — hetenként három-négy duelluma van, vigyázz, ki ne köss vele.

— De hiszen ez az én emberem, akivel érdemes nekem megmérkőzni.

Az ügyvéd sajnálkozva nézett végig, azt hitte, elment a szép eszem. Az orvos csettintett, csillogó szemekkel, nyilván kedvére valónak látszott a dolog és érdekelte. Az ujságíró — hozzászögödött az uton, kezét dörzsölte izalmában és kért, hogy okvetlen vigyem el néző publikumnak.

Este, amire visszakerültem, megnövekedett a társaság, Pista is ott volt, csapta, vagdosta a poharakat. A publikum lassan eltakarodott, a cigányok is a pincérek kiszemelték maguknak a mentő fedezetet, ahonnan figyelemmel lehetett tartani a jökekv hullámszát. Onnan sétáltak ki s be, aszerint, amint a hangulat megengedte. Pistával kezert ráztunk újra, ugylátszik nem ismert meg, még egyszer bemutatkozott.

— Abai vagyok.
— Most már én veregettem valon:

— Én pedig nem mutatom be magamat neked.

Felugrott, mintha kigyó csipte volna, a szeme piroslott, lángolt, mint a begyulladt lámpa, ha az üvegét készült szétrepesztetni.

— No, no... mert már bemutatkoztam egyszer. Téged azonban szárnnya kapott a hir, nem baj, ha bemutatkozol — több oldalról.

A társaság kacagott, mulattatta ez a fordulat. Pista még jobban dühbe gurult. Előhuzta a revolvert és széjjelszórt a névjegyeit is. Erre már csend ütött be.

A pincérek bedugták a fülüket a szőlők mögött, azt hitték, a világ most szakad le. A társaság is kinos zavarba került, feszengve várta mindenki a fejleményeket. Pistának imponált a csend, újra szétszórt egy rakás névjegyet és elkialltotta magát.

— Kihivok minden disznót!
Ezt már nem lehetett szó nélkül hagyni, ebből baj lehetett. Feleml-

kedtem nyugodtan, Pista elé, hogy mindent megelőzzek.

— Azt ugyan rosszul teszed, Pista, mert az még diszkvalifikációt is hozhat, mérközz meg velem, én elfogadom. Ho-hó, nem ugy! Maradj csak, Pistikám, előbb meglátom, mit tudsz, mert én előbb senki emberfiával nem mérközőm. Nem fontos, mikor holnap, holnapután, a fő, hogy bemutatd nekem — azokat a legendákat. Akkor aztán a porrondra állunk, kard a kard elé, egymás ellen.

Pista csakugyan maradt, elérzékenyült és azt mondta, hogy én vagyok a világ első embere. Megöleltük egymást, ezzel szent lett a béke, öt perc múlva már mindenünk fogadkozott a másikára, hogy ő a legderékabb alföldi fiu. (Akkor derült ki, hogy sem én, sem ő nem vagyunk alföldiek.)

Pistanak másnap végignéstem két duellumát. El voltam telve bámulattal, áradozni is akartam érte este, de — lovon jött be a kávéháza. Aki pedig lovon jár — az nagy ur, azzal nem szokás gyalog — embernek elkömázni. Harmadnap újra nagy zenebonát csinált, negyednap elvert egy sereg bojtyárgyereket, este kiürítette a kávéházat. Nem merete senki háborgatni, nagy rakás duelluma lett.

Ötödnap bizalmasan karonfogott: — Na komám, golyó-e vagy kard? Láttam azt szeretné tudni: meg vagyok-e vele elégedve!

— Akár mind a kettő, ezekután én már teveled megduellállok.

Megfenyegetett az ujjával, mint a gyereket szokás: — Na, na!

— Komolyan mondom én, Pista, majd meglátod, ha nem hiszed el!

Lopva végigmértem. Izmos nagy ereje egy bánt volna el velem, mint a szél a könnyű kis pehelylyel.

— Számár vagy — mondta és faképnél hagyott. De még visszafordult és utánam kiáltotta:

— Estére jöjj hozzám vacsorázni. Ott voltam Pistánál este. Gerendás, alacsony kis udvari szobában lakott, — hogy tud megférni benne — gondoltam — ilyen herkulesi termet! Egyébként olyan volt, mint egy kis arzenál, kardok heverték szanaszét, "fringiak, pompás mester-

munkák, az elmúlt világból és fegyverek, amelyek gazdájuk oldalán, mint a hűséges mesebeli szolga, a világháborút végigjárták. Az asztalon indás, tulipános díszű székely varrottások, amilyent Csikban szokásnak varrának — vagy a Szilágyságban.

— Hü Pista, ki itt a székely!
— Én; simított ki féltő gonddal a varrottasait, aminek újra egymás nyakába borulás lett a vége. (Mondhatnak nekem ezentul a fajtámról akármit, két székely okvetlen a világ leganyámszonnyabb katonája — ha összetalálkozik!)

Készt a vacsora, szivarra gyujtottunk, ez az időt is jól szokta hamvasztani. Megszólal tréfásan Pista megint:

— Hanem most már hagyjuk az ördögbe azt a duellumot!

Egyszerre igen komoly lettem.
— Sajnálom, azt én nem hagyom, Pistikám! Megfogunk duellálni és pedig, amint a rendje, módja annak, rendes fegyverekkel.

— Legalább válassz ki akkor magadnak egy jót, csesi — nevetett és végigmutatott a fegyverkollekción — aztán nem bánom, ha összekaszabolsz, csak a renomé ki legyen köszörülve. Én ugyan meg nem váglak! Pajtás, én székelyt nem kaszabolok!

Felállt, talán, hogy észre ne vegyem megnevdesült szemét.

— Nézd csak, ez szerb lovassági kard, van belőlük egy pár, nem ez, nem nekünk való. Kemény, kovacsolt magyar kardok, vagy nézd: ezek a kitiño olasz pengék.

— Pistikám — csóváltam fejet — én csak a saját fegyvereimmel viaskodom.

— Katona voltál? — kérdezte melegen, leült s növekvő kíváncsisággal szemlégetett.

— Vagyok is Pistike, egész hadseregem van, glómbetűk! Azokkal kell teneked kiállani!

Kifehéredve szokott fel a kanapéről.

— Ki akarsz szerkeszteni?

— Nem én, Pistike, novellát írok, vagy croquist, aszerint, amint alkalmas lesz — az anyag! Meglátom, Pista, mire vagy jó!

Fel-alá döngött nyugtalanul, nagyokat fujt, láttam je szeretné küzdeni — a kíváncsiságát.

— Mi lesz és milyen? — furakodott ki végül az oldalán.

— Jaj Pistikám, én nem szoktam elárulni előre senkinek — a taktikámat. Tudod mit: mégis loyaltásra — loyaltás, küzdjünk taktika nélkül, legalább nem történik egyikünknek sem nagyobb baja. Olyan lesz mint a te agglégényes — vacsorád. Elfogadod a feltételem!

— El — vakart a fején. (Itt már a házigazda kapitulált.)

— Mi is van künn? — kiáltott ki mindjárt eltérve balsejtelmekkel.

— Paprikás — hangzott az ajtóban a válasz és nemsokára fehér porcellán-tálon meg is jelent a pompás — point.

MAGYARORSZÁG nem volt más bonatarmókos, szikes kellett akácfát ültet fogja a futó homok nem kellett mély arni, hogy egy kis ember.

Volt idő, mikor a fölött még sik vize gott. Ahol ma nyá

esendesen legelész a valami apró felhő Juhnyájak, ott me lak, hullók, esigák még meg nem élhet

Ha mélyebb réteg ee építésénél, ugy ásó kagylókat, ha fordít ki a földből régi világnak az e

Azután, hogy le gyarország földjére kapu sziklain kere az földregés török ezután is sokáig radt Magyarország sővásárhely vidéke mikor ez a város tud a hód patakot tud csak megélni sárhely vidéke szá nyi vize van, ame kutak adnak.

A teljes kiszárá újabb időben tört lyókat szabályozt ven ével ezelőtt tegés volt Magyar degelés, melyet a szálló szunyogok ez a betegség telj esarakkal együtt.

A zizek régi élet, egyetlen he Innen nem lehet A lápok iszapos ellenáll, mint ut megvert sereg. lékeztető vidék:

A HANSÁG

— A KINCSES MAGYAR FÖLD TITKAIBÓL —

MAGYARORSZÁG földjén nem volt mindig ennyi gabonatermő Alföld, homokos, szikes síkság. Nem kellett akácát ültetni; hogy megfogja a futó homokot. Az Alföldön nem kellett mély artézi kutat fúrni, hogy egy kis vízhez jusson az ember.

Volt idő, mikor a magyar rónák fölött még sik vizek tükre ragyogott. Ahol ma nyargal a ménes,

esendesen legelész a gulya és mint valami apró felhőfodrok járnak a juhnyájak, ott mély vizekben halak, hullók, csigák éltek és ember még meg nem élhetett.

Ha mélyebb rétegekbe ásunk pince építésénél, úgy kutfurásánál, az ásó kagylókat, hal csontvázakat fordít ki a földből. Ezek annak a régi világnak az emlékei.

Azután, hogy lefolyt a víz Magyarországon földjéről, talán a Vaskapu szikláin keresztül, ahol valami földrengés törhetett utat, még azután is sokáig nedves föld maradt Magyarországon földje. Hódmezővásárhely vidékén hodok éltek, mikor ez a várost alapították. Pedig a hód patakok, tavak vizében tud csak megélni. Ma Hódmezővásárhely vidéke száraz és csak anynyi vize van, amennyit az artézi kutak adnak.

A teljes kiszáradás csak a legújabb időben történt, amikor a folyókat szabályozták. Negyvenötven évvel ezelőtt még általános betegség volt Magyarországon a hideglelés, melyet a mocsarakból fel szálló szunyogok terjesztettek. Ma ez a betegség teljesen elmúlt a mocsarakkal együtt.

Az évek régi világa, az az ősi élet, egyetlen helyre szorult össze. Innen nem lehetett még kiszorítani. A lápok iszapos birodalma itt még ellenáll, mint utolsó várában a megvert sereg. Tz az ősidőkre emlékeztető vidék: a Hanság.

A Fertő tó délkeleti oldalából indul ki és Sopron meg Mosonmelye területének jó részét borítja. Nem tudjuk, hogy a Fertő táplálja-e a Hanságot, vagy a Hanság a Fertőt, de szemmel láthatólag egymásnak testvérei és valahol a föld mélysége adja állandóan vizeiket.

Azelőtt sokkal nagyobb területet öntött el és mélyen benyúlt Mosonmelyébe, folytatása volt a Rába kiönteiseiben. Volt idő, amikor a zsilipek és gátak elhanyagolásával Dunántul nagy része mocsaras volt. Ma már szűkebb körre szorította az ember. A küzdelem a Hanság ellen egyre folyik, de még nincsen legyőzve.

Rejtelmes ingoványába nem tudott betörni a civilizáció. Mélyéges esend van itt. Az ember, ha néha meg is fordul az árkok vizein, lakása itt nem lehet. Még a természet őserői uralkodnak.

Csodálatos és felséges ez a esend. A lápos síkság fölött ragyogva uszik a nap és a vizek tükre csillogva veri vissza fényét. Halkan zizeg a nád és sás körül zajtalanul siklanak ki a vadkacsák, vízi tyúkok, száresák és a vízi madarak mindenféle fajtái. Sekélyebb vizek-

ben golyák és gémelek lépegetnek. Mélyebb vizekből néha egy-egy hal vetődik föl. Azt mondják rá, hogy esőt érez.

Csillogó pára lebeg a levegőben. Valami tükörtiszta köd, mely nem takarja el a dolgokat, sőt élesen megvilágítja. Csodálatosan tisztán látni itt mindent, mint valami kristálypalotában. Nemesak a ragyogó eget, a vizek tükörsima felszínét, a nádasok és sásbokrok mélyét, hanem a vizek fenekét is, ahol a bogarak százezrei élnek a maguk ti-

tokzatos életét, amíg fölöttük, kint a világban zivatarok tombolnak, emberek küzdenek, népek keletkeznek és nemzetek pusztulnak el.

Amikor a nap nyugodni kezd és a Fertő partján emelkedő dombok mögé ereszkedik, a Hanság nagy esendjét az éjjel nagy hangversenye kezdi felváltani.

A műsor első száma a békák énekzása. Alighogy alkonyodik, elkezd egy-egy mélyhangu szóló énekes a kuruttyolást. Aztán bele- vág az egész énekkar és zugva, zengve szól a karének. Hullámszerűen, harsognak a hangok. Ez nem a gyenge, szentimentális békebre- kegés, amit falu szélén kis mocsar- rakban hall az ember. Ősi szabadságban, saját birodalmukban szólnak itt a békák és az önértetes szabad hang diadalmasan tölti be az éjszakát.

Leszállt a nap és a tündöklő csillagok közé óriási vörös golyó emelkedik kelet felől. Ez a hold. A párázat megnyitja képét. Nagyobb, mint a kelő nap. A hatalmas vörös gömb ott lóg a levegőben és kétes világosság ömlik el a Hanság fölött. Olyan ez, mint a rémek éjszakája. Csodákban tud hinni ilyenkor az ember.

Az ingoványok fölött meglöbbszár a lidércfény: Mint valami fátyla lebeg az éjszakában, lengve száll a vizeken. Mëshonnan meg gömb alakban hömpölyög elő. Az ember szinte sejti mögötte a láthatatlan rémet, mely széles fekete szárnyai- val csapkod és hajtja maga előtt a tüzes golyót.

A Hanság hangversenye egyre erősödik. A békák énekzása bele- löbbszár a bölöm-bika mély hang- ja. Pütyülés, hosszú elnyújtott hang- gok jönnek valahonnan. A hangok összekeverednek, zugnak, süvölte- nek. Egy pillanatra beáll a esend,

de aztán újra kitör a hangok or- giája.

Baglyok, denevérek surrannak a holdfényben. Itt-ott egy madár száll éjjeli pihenőre. Él, mozog, vig az egész lápvidék a vizeken, a vi- zek mélyén és a levegőben.

A távol messzeségben vonatok dübörögnek, kivilágított városok- ban pezseg az élet, itt az ősi termé- szet él még úgy, mint évezredek, évmilliók óta.

Még a háborúk is kerülték ezt a tájat, a béke-munkája sem tudta elfoglalni. A környéken elbeszél- lik, ki mikor pusztult bele az ingová- nyokba. Nem is megy feléje senki: Csak ha jól megfagy, akkor ka- szálják rajta a nádat.

A Hanság vidékén beszélik a Hányi Istók történetét. Azt mond- ják, hogy egyszer régen, Mária Te- rézia korában, egy kis gyerek be- letévedt a Hanságba. Szülei azt hitték, hogy elpusztult, de a gyer- mek nem veszett el. Hozzászólt új környezetéhez, megszokta a táp- lálékot, amit az ingovány nyújtott neki és lassanként teljesen átala- kult.

Ujjai között uszóhárttyák nőttek, a bőrt pikkelyszerű durva kemény- ség fődte be. Pompásan tudott uszni, elérte a halat és azzal táp- lálkozott, amugy nyersen, mint a vízi madarak.

Egyszer elfogták. Megpróbálták megszéledíteni, emberi szakásokhoz nevelni. Nehezen és szomorúan tűr- te szegény. Egy pillanatban, mikor nem őrizték, megszökött. Vissza- ment a Hanságba és nem látták többet.

Az őstermészet visszahívta fiát.

Könyves Kelemen.

K A R M A EGY TITKOSRENDŐR FÖLJEGYZÉSEIBŐL

A Vasárnap számára
írta: Hamvas Béla

NYAR elején történt, egy júniusi este. A Margit-köruton jövök lefelé, amikor látom, hogy a hidnál a rendőr egy embert vezet. Igen jól öltözött, negyven év körüli férfi volt. Bár semmi feltűnő dolgot nem mondott és járása is külsőleg nyugodtnak látszott, abban a pillanatban, amikor odaértem, éreztem, hogy ez ember nyugtalan, sőt izgatott.

Az első benyomásra mindig sokat adtam. Hittem, sőt hiszem ma is, hogy minden embernek van egy atmoszférája, amely úgy veszi körül, mint a földgolyót a levegő. Amikor egy bizonyos távolságra érek az emberhez, csakis egész durván téri távolságot értve, belépek atmoszférájába, érzem a nyomást és a nyomás természetét. Vannak emberek, akikkel még egy szót sem beszéltem, de hirtelen felvidulok. Ilyen eset történt meg egyszer az ötvenháromas villamoson. Felzállok és egy nő áll nekem háttal. Semmit sem láttam belőle csak a kalapját és a felöltőjét. A nőből olyan gyönyörű friss meleg tavaszi levegő áradt, hogy csak nagy önuralommal tudtam elfojtani a hángos öröm nevetését.

Tudom, hogy ez a különös érzés az emberi megértés egyik főfeltétele. Ha az ember megéri a másik atmoszféráját, már közös levegőt sziv vele. Emberileg is közel lép hozzá. Megvan az alap a kölcsönös bizalomhoz. Tudunk hasonlítani egymáshoz, hogyha akarunk.

Ennek nagyon sok esetben hasznát vettem és most sem csalódtam. Amikor az ember ráébredt már a legfontosabb tulajdonságait ismerem. Az arc ugyszólván alig érdekelt. Nem is emlékszem rá. Azt tudom csak, hogy egész arcán az orrtól szája széléig ráne uralkodott. Jobban érdekelt a kifejezés. Vonásain egészen rendkívüli, misztikus félelem látszott. Mintha kísértetek üldözték volna. Láthatóan ki volt merülve, mert néha majdnem hülyén meredt maga elé, de néha felkapta fejét s akkor még elszánt is volt. "Elveszett ember — gondoltam — ezén már alig segít valami." Hogy miért gondoltam ezt, nem tudom. De így volt és igazam lett.

A rendőr, amikor meglátott, tisztelgett és jelentette, hogy ez az ur S. A. egyetemi magántanár és a Margit hídról bele akart ugrani a Dunába.

— Látom — mondom a tanárnak — hogy ön nem idegbajos és nem a körülményei hajtották az öngyilkossághoz.

A tanár ráncz. — Látja? Igen — mondja hirtelen — igaza van. Most még közelebb lépek hozzá. — Nagyon lekötelezne, ha megmondaná. Esetleg segítségére lehetek.

— Bekísérnek? — kérdezte.

— Eltekintünk ettől a formalitás-

tól — mondom és szólok a rendőrtől, hogy elmehet. Aztán azt mondom:

— El fogom kísérni haza. Amikor elindulunk a Dunaparton mindjobban éreztem rajta a misztikus félelmet. Éreztem azt az emésztő izgalmat is, amely hasonlít az idegrohamhoz, de nem az. Olyan, mint a lidércnyomás. És megerősödött bennem az a nézet, hogy ezt az embert üldözik, de olyan hatalmak, amelyekkel emberi erő nem tud szembeszállni.

— Ismeri ön a sors matematikáját? — kérdi egyszerre.

— Egy kissé matematikát ért ezalatt? — Igen. Egy teljesen befejezett törvényszerűséget, amit előre is ki lehet számítani, úgy például, mint a napfogyatkozást. Egy ilyen egészen határozott törvényt, amely úgy működik, mint a szabad esés, vagy a gyorsulás törvénye.

— Nem — mondom — nem ismerem.

— En ismerem.

Hangja látszólag nyugodt, de érzem, hogy nagyon uralkodik magán és nem bírja sokáig.

— Van egy ilyen törvény, hallgasson ide. Egész kis gyermek voltam, amikor észrevettem, hogy vannak napok, amikor jól sikerül minden és vannak, amikor minden balul végződik. Észrevettem azt is, hogy ezek a napok, sőt hetek visszatérnek. Egy időben mindig fokozatosan rosszszul és rosszabbul sikerül valami, aztán bekövetkezik egy krízis, mely után megint minden egyszerre jól és mindig jobban folyik tovább. Eleinte azt hittem, hogy ez az időszak évenként megismétlődik. Később komolyan figyeltem a dolgokra és akkor úgy láttam, hogy nem egészen hét hónaponként változik a sorsom. Ez az én sorsmatematikai képletem. A minap odáig jutottam,

hogy egészen pontosan kiszámítottam: kétszázötvenkilenc nap. Figyeljen jól! Megvártam egy ilyen kétszázötvenkilencedik napot, amikor sorsom fordulóponthoz ért. Arra a napra több mindenféle gyűlt össze. Egy felolvasást kellett tartanom, egy könyvem kiadását kellett a kiadóval megbeszelnem és találkoznom kellett volna egy társaságban egy fiatal nővel, akit látásból már régen ismertem és akit eltökélt szándékom volt elvenni. Dél előtt, amikor kimegyek az utcára, szemtanúja voltam annak, hogy a villamos egy embert elgázolt. Rosszul lettem. A kiadó kijelentette, hogy a könyv szép, de nem adhatja ki. A felolvasás szövegét elvesztettem, emlékeztől akartam elmondani, de belezavarodtam: Este a társaságban a fiatal nőről kisült, hogy egy haszontalan és ostoba fehérszemély. Így volt. Ettől a naptól kezdve visszafelé megvizsgáltam a 219-ik napokat. Kiderült, hogy ezen a napon egyszer a negyedik emeleten olyan szédülés fogott el, hogy majdnem lezuhantam és két hétig feküdtem utána. Ezen a napon a vasuton utaztam és a vonat kisiklott közvetlenül egy hid előtt, mert részeg volt a mozdonyvezető. Ezen a napon a harentéren a századom nyolevan százaléka összelőttök, azelőtt egy kézigrántólem tiz lépésnyire egy embert szétzedett, azelőtt a vízben görög fogott el és majdnem megfulladtam, azelőtt meghalt a legjobb barátom és így tovább és tovább egész a legkisebb gyermekkorig. Azt is tudom, hogy az első kétszázötvenkilencedik napon a kezemre esett egy vasszekrény ajtaja és eltörte a hüvelykujjamat. — Hallgasson kérem. Jól figyeljen. Előzőtt négy nappal éjjel végeztem el azokat a számításokat, melyeknek eredményeit most elmondom. És akkor tudtam, hogy ma — június kilencedike — megint egy ilyen nap lesz.

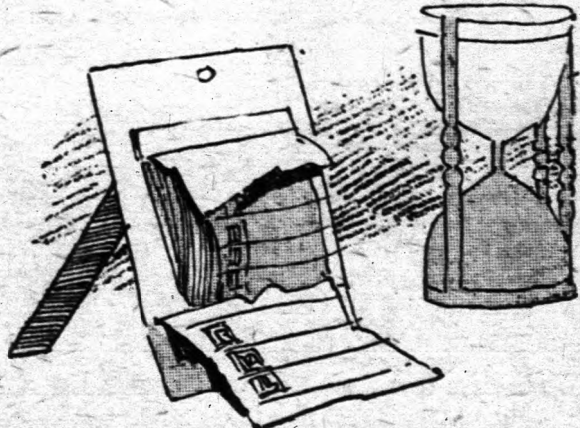
— Kérem — vágtam bele.

— Ugyan, ugyan — szól türelmetlenül — azt hiszi nem tudom mit akar mondani? Azt akarja mondani, hogy ma meg kell küzdeni a sorssal úgy, mint máskor és megint nyugton lesz 219 napig. Mindeu ember, akinek csak egy kis józan esze van ezt mondaná: Én is így tettem. Alaposan fölkeszültem. A legjobb szereket vettem be: cinizmust, jópírdulatu optimizmust, megboesátó, lenező és vállveregető hangulatokat. Könnyelműséget, a nem-törődömséget, fitymálást, nyegleséget, mindazt, amivel — gondoltam — ellensúlyozhatom a sorsot. Különösen felkeszültem, mert úgy éreztem, hogy ma egyenesen ellenem irányul a gonosz sors. Egyenesen személyem ellen. Gondoskodtam arról, hogy ne legyen egyedül. Eligéreztem barátimhoz, meghívtam magam ebédre, uzsonnára, vaesorára. No és? Mit gondolt? — Igen! Barátaim el voltak foglalva. Az ebéd elmaradt, az uzsonnáról lekéstem, ahová vaesorára voltam meghívva: meghalt egy kisgyerek. És csak este, igen csak este lett volna szükségem erőre. A napot egész jól húztam ki. De akkor sem estem kétségbe. Azt gondoltam, hogy hazajövök, bort hozatok és inni fogok. Tudja! — most jön a legkülönösebb. Egész nap lovalltam magam azokba a jó köznapi hangulatokba, mik elvontak ettől a gondolattól. És amikor átjöttem az előbb a hidon, már annyira beleltem magam, hogy fitymórsztem és tánclelésben jártam! Mélyen benn magamban éreztem, hogy: most! most! most lesz vége a komédiának és már itt is a baj! De minden energiámat összeszedtem és nagyokat köpve a vízbe, táncoltam tovább. "Éjfélleg kibírom — mondogattam és még jókat nevettem. — Pompás dolog! Éjfélleg kibírom!" Egész vidám lettem annak ellenére, hogy belülről folyvást a fenyegető törvényt éreztem feltűlni — tovább táncoltattam. Abban a pillanatban, amikor a Sziget bejáratát elhagytam azt mondom magamnak: "nem félek!" Odalépek a korláthoz és belenézek a vízbe. — "bele fogok ugrani a vízbe, annyira biztos vagyok benne, hogy nem félek. Ki fognak menteni, vagy kiuszom, ez a legkevésbé. Nem félek. Persze." Gyorsan ledobom a felöltőmet és fel akarok ugrani a korlátra — akkor jött a rendőr.

— Gondolja, hogy túl van már a krízisen — kérdelem jó idő múlva. A tanár nem felel. Maga elé néz. — Számításom nem elég pontos. 219 nap. Ez helyes. Ki kell számítanom az órákat és a perceket is. Addig erre a kérdésre nem adhatok választ.

Hirtelen megáll. Zavart mozdulatot tesz. Kezet ad és elisiet.

S. A. egyetemi tanár holtestét három nap múlva fogták ki a Dunából Dunakeszi mellett.

FERI BÁCSI házassodvánjait, akárcsak minden egyszer, néha kétszer látogatni szegény férjverhugát. A bácsinak kije, csak a felesége vértnek azonban, volt négy-öt-hat gyereke, muló évek során szesalád. A többször a sors viszontagságai ki a testvéri szerető örömmel látta szerető bályját és valahány rosszalokdottak, vagy nyafogtak (hisz a mégsem volt akkor annyiszor azzal így ni öket, hogy azt — Gyöngyi. Pistei, vagy Sanyika), megint? Mit szólna történetesen jönné ilyen helytelenül? És ez a szer mert a gyerekek harsabajuszu Feri hányszor a gazdag évbén egyszer (vagy togatott hozzájuk. — Kezét csókoló mel csimpajkodtak — Kezét csókoló káig nem fogyott hogy: — Kredit tőleje A ritka vendég bályjai minőségét maszatos esemény mert, ha ezek netn lehetne ő férj, nagybácsi nem lehet

KÜZDŐ BETS
Londonban egyesület, mely lepra betegek birodalomban. Az a bor Indiában ma 300 ezer ne, de a biben is száraz. A társas hogy a mo tapasztalata mine eszterkat és a az angol. A működ külgymán hanem a mok kornpözött vid. Ez a v jobban mint azok a háborús emberek össze a

A FEHÉR NYUSZIKA

A Vasárnap számára
írta: Zsoldos László

FERI BÁCSI, aki gazdagon házasodván, úgy élte napjait, akárcsak hal a vízben, minden évben legalább egyszer, néha kétszer is megszokta látogatni szegény férjhez mezt testvérhugát. A bácsinak nem volt senkije, csak a felesége, a szegény nővérek azonban volt vagy három-négy-öt-hat gyereke, már, ahogy a muló évek során szaporodott a kis család. A többszörös családjában a sors viszontagságai közt sem aludt ki a testvéri szeretet, mindig szíves örömmel látta szerény házában a bátyját és valahányszor a gyerekek rosszkodtak, vagy vajaskenyéért nyafogtak (hisz a háboru előtt ez mégsem volt akkora luxus), mindannyiszor azzal igyekezett lecsitítani őket, hogy azt mondja:

— Gyöngyi, Pistike (vagy Mancsi, vagy Sanyika), mi dolog ez már megint! Mit szólna Feri bácsi, ha történetesen jönne és látná, hogy te ilyen helytelenül viseled magadat? És ez a szer mindig használt, mert a gyerekek félve szerették a harsabajúszu Feri bácsit s valahányszor a gazdag testvér minden évben egyszer (vagy kétszer) ellátogatott hozzájuk, mind a hárman (négyen-öten-hatan) boldog örömmel csimpajkodtak beléje, hogy:

— Kezét csókolom Feri bácsi! Vagy a legkisebbik, (akiből so-káig nem fogyott ki a familia), hogy:

— Kedit tótojom, Feji báti!

A ritka vendég érezte, hogy nagybátyjai minőségét egyedül ezeknek a maszatos eseményeknek köszönheti, mert, ha ezek nem volnának, akkor lehetne ő férj, testvér, sógor, de nagybácsi nem lehetne semmikép. S

alkalmasint e tekintélyes családi állásért való hálaérzet készítette rá, nem az ötödik-hatodik gyermeknél, hanem már a másodiknál, hogy látogatásakor térdére ültetvén a két maszatos apróságot, egyéb fecsegések közt így szóljon hozzájuk:

— Várj csak Pistike, veszek én majd neked egy szép fehér nyuszikát. Igen-igen, neked is, Mancika, hogyne! És a fehér nyusziكا majd így fogja billegetni a szétálló nagy fülét, ni, meg majd kékselyem szalagot kötünk a nyakába (a tiédnek rózsaszint, Mancika? Na, jól van), és az olyan szép lesz. Jó!

— Már hogyne lenne jó! sugárzott kirajongóan a kicsinyek szeméből az áhitat.

— Mit: jó! Nagyszerű! Pompás! Csudaszép lesz a fehér nyusziكا. Feri bácsi. Csudaszép!

Telt az idő. Mancikához hozzácsatlakozott elsőnek Janika, Janikához Gizike, Gizikéhez Sanyika, és Sanyikához Juliska, és a jó Feri bácsi ez alatt sohasem mulasztotta

el, hogy évenként legalább egyszer el ne látogasson az ő pöttömnyi unokaöccseibe és hugaihoz. És sohasem mulasztotta el, hogy ilyenkor a gyermekeket hol egyenkint, hol csoportosan térdére ölébe ültetve, esokorba ne kösse képzeletük előtt a kék (vagy rózsaszín) selyem szalagot, amelyik ott ékeskedik majd a csudaszép fehér nyusziكا nyakán, miközben a nyusziكا majd olyan édesen fog szuszogni, hogy az tiszta gyönyörűség.

Mert: — Fekomodta, nem találtam a vásáron fehér nyusziكát, Gizike (vagy Sanyika, meg Janika). Hanem azért várjatok csak türelemmel, gyerekek, és én biztosan elhozom a fehér nyusziكát. Neked is Mancsi, meg Pista... meg neked is, meg neked is.

A gyermekek nőttek, egymás után, mint az orgonaszíp, Feri bácsi pedig minden következő évben újra meg újra megígérte, hogy:

— Hopp, igaz, a fehér nyulaes-

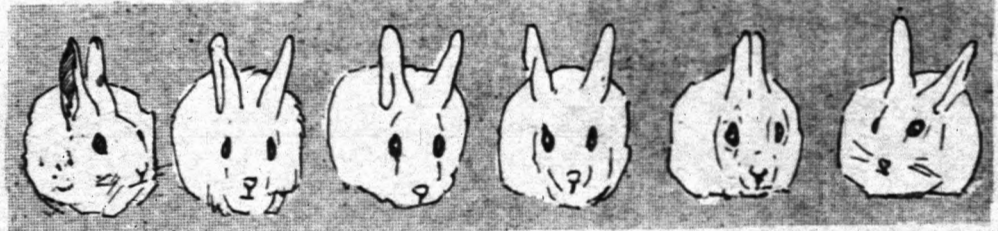
ka! No, de most már csakugyan veszek néktek a vásáron, gyerekek! Hogyne, természetesen. Mindnyájatoknak egyet-egyet. Egyszerre hatot.

A gazdag nagybácsi ezenközben élete párjával együtt szép lassan nyakára hágtott a vagyonának, aztán szép lassan eladósodott és végezetül, amikor már a fülé sem, meg a butora sem látszott ki az adósságból és övegy ember is lett belőle, akkor szép lassan ott a szegény testvérhuga házában kegyelemkenyéren fejezte be az életét. Hanem azért utolsó órájában (amikor halálos ágyát megilletődve állta körül a testvére, meg sógora, meg azóta már férfiakká s eladott és eladó lányokká nőtt unokaöccsei meg hugai), agonizálás közben, eszméletlenül és még mindig makacsul sutto-gta:

— A fehér nyusziكا, gyerekek... kék selyem szallaggal a nyakán... meg... megveszem...

Es elvei, akarom mondani: igérete fenntartásával kilehelte a lelkét mialatt Juliska, a hat testvér közül a legfiatalabbik és legbutásakb-b, könnyezve sutto-gta:

— Szegény Feri bácsi... Hogy szeretett minket!... Még most is igérete a fehér nyusziكát...

KÜZDELEM A LEPRÁ BETEGSÉG ELLEN.

Londonban megalakult az egyesület, mely célul tűzte ki a lepra betegségnek az egész angol birodalomban való kiirtását.

Az a borzasztó betegség főleg Indiában pusztít, ahol évente ma 300 ezer ember hal meg benne, de a birodalom egyéb részeiben is számos áldozatot szed.

A társaság alapítói azt hiszik, hogy a modern orvosi tudomány tapasztalatainak segítségével harminc esztendő alatt elérik céljukat és a leprát teljesen kiirtják az angol birodalomban.

A működést nemcsak az angol külügyminiszterium támogatja, hanem a gyarmatok és dominiomok kormányai, valamint a fertőzött vidékek orvosai is.

Ez a világraszóló szervezkedés jobban megérdemli a tiszteletet, mint azok a szövetségek, melyek a háborukat készítik elő és az emberek legegyilkolására gyűjtik össze a birodalmak erejét.

A DRÓTTALAN TÁVIRÓ AKADÁLYA

A dróttalan táviratozás, mely óriási távolságokon keresztül a villámgyorsaságával küldi üzeneteit, most egy váratlan, csodálatos akadályokba érkezett.

Az akadály, úgy látszik, a föld mágnessége, mely a föld-sarkokról indul ki. Mert csak így magyarázható meg a következő különös jelenség:

Roald Amundsen sarkkutató hajója, "Maud", jelenleg a jég között befagyva fekszik keletre az északi sarktól. Nyugatra a sarktól, szintén befagyva a jég között áll Mae Millan kapitány hajója, a "Bowdoin".

Mindkét hajó naponta küldi dróttalan jelzéseit, melyeket Európában és a sarkokdék egyéb állomásain pontosan fölfognak.

Azonban Kanadába, Alaszkába és az Egyesült Államokba egyetlen távirat sem érkezik.

Valami visszatartja, megakasztja a levegőben ezeket a villámgyorsan érkező üzeneteket. Senki eddig még meg nem fejtette ennek a jelenségnek az okát.

Nagyon valószínű, hogy mágneses és elektromos erők áramlanak arra és ezek nyelik el a küldött elektromos hullámokat, mint a menydörgés hatalmas hangja elnyeli a gyenge szót.

Dijakat tűztek ki, száz meg száz tudós kutatja. Eddig még megoldatlan a titok, de a tudomány hadserege ezt a gátat is le fogja rombolni.

JUTALOM A RÁKBETEGSÉG LEKÜZDÉSÉRE.

A National Tidente című dán lap jelenti, hogy Nordhoff-Young amerikai kisasszony évi 500 dollárt tűzött ki a tudósok számára, akik abban az évben a rákbetegség gyógyításában a legnagyobb eredményt elérték.

A díjodaitelésével az amerikai hölgy a müncheni egyetemet bizta meg és a müncheniek erre az évre a díjat Tibinger J. A. G. dr. dán professzornak ítélték oda.

A müncheni egyetem tehát némes pártatlansággal nem németnek adták a jutalmat, hanem idegennek. Tibinger professzor még ez év őszén elutazik Münchenbe, hogy ott, kellő ünnepek között, a díjat átvegye.

KATÓ NÉNI

Irta: Szabó Endre.

Begyalogol minden reggel
Kató néni Pajotárul,
Csetlik, botlik házrul-házra,
Nagy a sora, almát árul,
Kinálgatja szép almáit,
Szemével meg keres, kutat...
"Nagysás asszony, vegyen ómát!
— Nem látta a leányomat?"

"Vigye manó a kend lányát,
— Rámordul az uri fajta,
Ugyan mi ütötte kelmed,
Hogy mindig a lányát hajtja?"
S Kató néni tovább lődül,
A szomszédba bekopogtat:
"Nagysás asszony, vegyen ómát!
— Nem látta a leányomat?"

Tél is elmúlt, tavasz is jön,
Az esztendő kerül-fordul,
Kató néni csak jön, csak megy
A városba, a városbul.
És újra és századikszor
Minden házhoz ellátogat:
"Nagysás asszony, vegyen ómát!
— Nem látta a leányomat?"

— Hej, de egyszer nem hiába
Csetlett-botlott Kató néne,
Tárva, nyitva volt egy ajtó,
Kató néne hát beméne...
Ott egy urhölgy felsikoltott...
Kató néne majd kővé vált...
És zokogott... és motyogott...
"Nagysás asszony, vegyen ómát..."

SZABÓ ENDRE 1849-ben Nagytornyán született. Eleinte főleg versíró volt és szerelmi lírájával, komor, sötét-hangulatu verseivel nagy hatást keltett, később humorisztikus regényeket írt, majd az orosz irodalom remekeit ültette át magyar nyelvre és a kormány Néplapját szerkesztette. Ez évben halt meg 75 éves korában.